

Stanovisko ERÚ k povinnosti dodavatelů elektrické energie a plynu zveřejňovat podmínky dodávek

22.6.2023 - | Energetický regulační úřad

Podle § 11a odst. 1 zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů, je držitel licence na výrobu elektřiny, obchod s elektřinou, výrobu plynu nebo obchod s plynem povinen uveřejnit na svých internetových stránkách podmínky dodávek plynu a ceny za dodávku plynu pro spotřebitele a podnikající fyzické osoby s roční spotřebou plynu do 630 MWh, a podmínky dodávek elektřiny a ceny za dodávku elektřiny pro spotřebitele, podnikající fyzické osoby odebírající elektřinu z hladiny nízkého napětí.

Z hlediska historického se předmětné ustanovení v energetickém zákoně objevilo s účinností od 18. srpna 2011 novelou č. 211/2011 Sb., když především s účinností od 1. ledna 2022 doznalo toto ustanovení formulačních změn, nikoliv však podstatných z hlediska obsahu.

Důvodová zpráva k zákonu č. 211/2011 Sb. uváděla, že „Členské státy jsou podle ustanovení čl. 3 odst. 7 směrnice 2009/72/ES a čl. 3 odst. 3 směrnice 2009/73/ES povinny zabezpečit vysokou úroveň ochrany spotřebitele, zejména s ohledem na transparentnost týkající se smluvních podmínek, obecných informací a mechanismů řešení sporů. Tato opatření musí zahrnovat opatření uvedená v příloze I, alespoň pokud jde o zákazníky v domácnostech. Podle přílohy I písm. a) směrnice 2009/72/ES a 2009/73/ES jsou členské státy především povinny zajistit, aby podmínky dodávky elektřiny nebo plynu byly korektní a dobře známé předem. Takové informace by měly být vždy poskytovány před uzavřením nebo potvrzením smlouvy a před uzavřením smlouvy mají být takové informace poskytovány rovněž tehdy, je-li smlouva uzavírána prostřednictvím zprostředkovatelů. Proto se navrhuje implementace ustanovení, podle kterého by držitel licence na výrobu elektřiny, výrobu plynu, obchod s elektřinou nebo obchod s plynem je povinen uveřejňovat způsobem umožňujícím dálkový přístup uplatňované podmínky dodávek elektřiny nebo plynu a ceny za dodávku elektřiny nebo plynu pro zákazníky odebírající elektřinu nebo plyn pro spotřebu v domácnosti nebo podnikající fyzické osoby.“ Z uvedeného je možno dovodit smysl a účel předmětné povinnosti dodavatelů, jímž je zveřejňování podmínek, za kterých jsou dodávky pro spotřebitele a uvedené fyzické osoby podnikající uskutečňovány.

Termín „podmínky dodávky“ je možné ztotožnit s obsahem smluvního ujednání mezi zákazníkem a dodavatelem, tj. jedná se o podmínky deklarované dodavatelem pro uzavření příslušné smlouvy dodávkového charakteru, které v případě jejich akceptace tvoří obsah předmětného závazku. Totožné pojetí lze dovodit mj. z čl. 3 Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách, která zároveň rozlišuje podmínky individuálně sjednané a ostatní, tj. podmínky, o nichž se obvykle individualizovaně nevyjednává. Z povahy věci přitom není možné ani smysluplné uvažovat o zveřejňování individualizovaných sjednaných smluvních podmínek.

V tomto ohledu ustanovení § 11a energetického zákona a výše uvedených směrnic nepochybně míří právě na smluvní podmínky, **kteří nejsou standardně sjednávány individuálně**. Takové užití pojmu „podmínky“ odpovídá povaze smluvních vztahů v oblasti dodávek energií a odpovídá z hlediska obecné právní úpravy problematice uzavírání smluv adhezním způsobem (viz § 1798 odst. 1

zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, podle něhož jsou adhezními smlouvami ty, jejichž základní podmínky byly určeny jednou ze smluvních stran nebo podle jejich pokynů, aniž slabší strana měla skutečnou příležitost obsah těchto základních podmínek ovlivnit). Jedná se v podstatě o veškeré smluvní klauzule obsahující podmínky předem formulované jednou ze stran s úmyslem, že budou použity ve více případech, kdy podstatným znakem těchto podmínek je, že jsou mimo reálnou vyjednávací dispozici slabší smluvní strany (zde nepochybně spotřebitele nebo fyzické osoby podnikající ze sítě nízkého napětí či s roční spotřebou plynu do 630 MWh), a to z hlediska toho, do jaké míry je reálně představitelné dosažení změny těchto podmínek. Tak tomu je zejména u smluv se standardizovanou (formulářovou) formou, kde je jejich změna s ohledem na způsob distribuce těchto smluv mezi větší množství zákazníků z povahy věci nereálná a slabší smluvní strana ani nepředpokládá reálnou možnost vyjednání jiných podmínek.

Podle názoru ERÚ povinnosti zveřejnění smluvních podmínek ve smyslu § 11a odst. 1 energetického zákona odpovídá zveřejnění smluvních podmínek, které dodavatel uplatňuje vůči širšímu okruhu zákazníků a o nichž v praxi obvykle neprobíhá smluvní vyjednávání (byť není vyloučeno).

V tomto směru je ERÚ známo, že dodavatelé kromě obecně formulovaných všeobecných obchodních podmínek občas součástí smluvních ujednání činí i speciální obchodní podmínky stanovující zvláštní pravidla pro konkrétní nabízený produkt. Součástí smlouvy je dále obvykle ceník, který v některých případech obsahuje další podmínky a ujednání vztahující se k ceně dodávky. Všichni relevantní dodavatelé elektřiny a plynu zároveň uzavírají se zákazníky v postavení spotřebitele či maloodběratele smlouvy, které lze označit za smlouvy formulářového typu s předem daným obsahem, který kromě podstatných náležitostí smlouvy obsahuje často další smluvní ujednání adhezní povahy. Jedná se typicky o ustanovení ohledně smluvních sankcí uplatňovaných vůči zákazníkovi či ustanovení ohledně toho, že změna dodavatele má být uskutečněna před uplynutím doby pro odstoupení od smlouvy či přes odpor stávajícího dodavatele. **Podmínky § 11a odst. 1 energetického zákona přitom naplňuje pouze takový postup, kdy zveřejněny budou všechny součásti smlouvy, které neobsahují individuální smluvní ujednání, ale podmínky uplatňované adhezním způsobem.** V praxi se bude jednat o podmínky dodávek pro spotřebitele a podnikající fyzické osoby nebo pro určité skupiny těchto zákazníků, s výjimkou individualizovaných smluvních podmínek dodávky sjednaných se spotřebitelem nebo podnikající fyzickou osobou, které se neopakují u většího množství jiných spotřebitelů nebo podnikajících fyzických osob.

ERÚ zveřejňuje uvedené stanovisko, přičemž lze předpokládat, že nastíněný právní výklad může být v budoucnu aplikován v rámci prověřování plnění povinností obchodníků.

<https://www.eru.cz/stanovisko-eru-k-povinnosti-dodavatele-elektricke-energie-plynu-zverejnovat-podminky-dodavek>